

No hi ha prova que en català *trotar* s'hagi aplicat a un animal: és ambigua la dada del *Voc. Cat.-Al.* de 1502 (altrament font de llenguatge tèrbol, sense autoritat): «camel: kemelther; corredor --- *trotar* --- amblador». En Jaume Roig el mot apareix repetidament en el sentit humà, més o menys com en els textos ja citats: «tabal, tambor, / per la remor / de lur costat, / ventositat, / grossa vapor, / de lur fredor / dins engendrada / en la yllada, / molts sons fa fer, / com fa *trotar* / de Lenguadoch: / no dura poc / ser menstruoses / ---» (v. 9638), on es tracta d'aquells escuders petaners de què ens parla sovint Rabelais i fins Dante («che del cul fanno trombetta») (*Inf.* XXI, 139); «o si voltàs / ésser obrer / de tintorer / dos sous e nou / hauràs per sou; / o si *trotar*, / puix escuder, / ésser volies, / també viuries» cito segons *DAG.* i *Tramoyeres*.

En un altre passatge el com. de Chabàs traeix una alarmant ignorància: «*trotar* antic. de *trotar*; Lab., que le da esta etimología, quiere [!] que sea mozo de pie, correo de alpagata, cuando lo que le regalara [?] a Roig era una cabalgadura de camino, ben arreat, bien enjaezada». El bon senyor no coneixia més que el Labèrnia, ni tan sols el dicc. de *CRos*: «*trotar*: lo mesmo que correo; en val. se toma también por hombre de a pie».

El passatge en qüestió del *Spill* de Jaume Roig que dona lloc al comentari de Chabàs, porta segons la seva ed.: «lo mercader, / molt poderós, / e virtuós, / ell m'afillà, / e m'abillà, / com fa mester, / en un *trotar*, / ab prou dinés / ell me tramés, / ben arreat, / camí ferrat, / per Tarragona, / a Barcelona / ---» (v. 1326); «ben arreat» no es refereix, doncs, a cap cavalcadura sinó al mateix «Roig», afillat, abillat i arreat, pel ric cavaller; també escama que Chabàs ens calli aquí (contra el que sol fer) el que porten el ms. i les bones eds. A, B i C i només ens doni el que diuen les eds. D i E. Així i tot no manca d'interès saber que l'ed. D, Val. 1735 (*CRos*) no porta en un t. sinó sus un *trotar*; la lliçió en un *trotar* la treu, doncs, Chabàs de l'ed. de Pelai Briz (1865), edició sense valor. És de témer, doncs, que es tracta de la corrupció valenciana en amb el valor modern de 'ab' (cosa que *CRos* cregué haver d'esmenar posant-hi sus). Sembla, doncs, que el text autèntic seria, que el va enviar acompanyat ab un *trotar*: un lacai o escuder que acompanyava el cavaller ben arreat.

Com a equivalent del cat. *trotar* a penes hi ha res més que el cast. *trotar* «mensajero», menys usat que en català, encara que també antic (no tant com el nostre): apareix ja en Berceo, i en tres passatges de l'*Alexandre*; sobretot en l'Arxipreste de Hita, que ens parla de las viejas *trotaras* semblants a la de Cerverí (altrament cf. *MzPi.*, *Po. Jug.*, p. 48). I oc. ant., on *caval trotier* figuraria en una estrofa atribuïda a Bertran de Born, però és només a la meitat dels mss., i tant *Stimming* com *AntThomas* la creuen espúria (*Appel, Chr.*, 35, 40).

En un text tan antic, clàssic i autèntic com el *Castiagilós* és un escuder que camina afanyosament a peu,

darrere del seu senyor cavalcant: «él à son caval e(n)-selat / e pueja, e si à levat, / detrás sí un *trotier* pauquet; / ab tan en la carrieira-s met / e torna-s'en dreg a Barbastre / --- / lo caval, dels esperós, fèr / e broca, tan que al portel / es vengutz, suau, del castel, / dins la cambra de sa molher; / lo caval laissa al *trotier* / e dis: —Amic, atén-m'aisí— / ab tan vai avan / ---» (vv. 194, 203).

No existí mai la paraula en francès, que diu *trotteur*; i angl. *trotter* «trotting horse» però com que aquest no apareix fins al S. XIV, és sens dubte manllevat del fr. *trotteur* (tothom està d'acord que el verb angl. *trot* [S. XIII] és manlleu del francès); l'anglès *globe-trotter*, naturalment és una creació recent, i de naturalesa ben independent. En al. *trotter* és un mot recent i poc usat, car el terme pròpiament alemany és *traber*: aquell també serà manllevat del fr. *trotteur*. No es pot assegurar del tot que *trotar* sigui una creació catalana, manllevada pel cast. i l'oc. (recordem que l'autor del *Castiagilós* fou el català Ramon Vidal de Besalú), però les aparences, bastant eloqüents, són que sí.

També en oc. ant. *trot* apareix no sols en sentit hípic («galop, e *trot*, e saut e córs», R. de Vaqueiras; *Appel, Chr.*, 27.9), sinó humà, lo grant *trot* dit adverbialment d'un minyó que s'allunya sense trigar: *l'Efansa de Jesús*, S. XIII, *Appel*, 9.57, 85. La cosa comuna i típica en tot això és una marxa afanyosa, penosa o agitada, com ho és la de les velles, que no paren en els seus tràfecs i comandetes, o la de les que ja són xacroses, o com la del marrec que procura perdre's de vista llestament, o com la de l'escuder que malda per no perdre el rastre del cavaller (corrent a peu darrere el cavaller ben muntat), o com la del cavall que comença de saltar, deixant la marxa ambladora. No podem assegurar quina d'aquestes accepcions fou la més productiva en la llengua. Però és clar que *trotar*, -era, és derivat hispànic del substantiu *trot* (no pas de *trotar*), i els textos adduïts mostren que partí del *trot* afanyós del jove peó i de la vella atrafegada.

DERIV.: Per a *trot* i *trotar*, supra. *Trotada*. *Trotador* [Diàleg d'En Buc e son cavall, c. 1400; JoEsteve]. *Trotadura* [JoEsteve]. (*Vases de* *trotat* (*DAG.*, *AlcM*). *Trotejar* (*DAG.*).

Trotí 'rossí', any 1382 (ben llegit?, cf. *trotó*); mallorquí «costumbre, hàbit, muletilla», exemples en el dicc. *Ag. Moll* definia «costum molt fort», afegint «generalment dolent» (*AORBB* IV, 108), però en l'*AlcM* ha deixat córrer això últim; mot predilecte d'*AMAlcover*, que li donava simplement un sentit com 'rutina': «considerar vicis i manxol --- tot lo que no du l'aire y el *trotí* de la llengua castellana»; «lo dialecte de Sóller --- no ofereix gayre particularitats entre els altres pobles mallorquins --- sinó que segueix el mateix *trotí* d'aquells, respecte an el perfet simple, subjuntiu i ---» (*BDLC* I, 156; XI, 48). D'aquí mall. *trotinejar* «trotar lleugerament»; d'aquest sembla ser corrupció un *trotinejar* que *AlcM* reporta de Saisset («*trotineja* d'ací d'allà», *Bestis y gent*, 8), que no puc verificar però té tot l'aire de ser una err. tip. o de cò-